

FESTUM Π

αιγαίο Πέλαγος

Αιγαίο, πρωτεύουσα μαθηματικών και μουσικής

Η άφιξη αυτή την εβδομάδα στη Σάμο του καθηγητή Bertrand Maury εγκαινιάζει τη συνεργασία του Πανεπιστημίου Paris-Saclay με το Πανεπιστήμιο του Αιγαίου.

Μια ελληνογαλλική συνεργασία στον τομέα των μαθηματικών, στα νησιά του Αιγαίου, δεν είναι αβυσσάνιστη επιλογή.

Αν οι κάτοικοι των πόλεων του 21ου αιώνα θεωρούν το Αιγαίο αρχιπέλαγος θερμής ραστώνης, στους αρχαίους χρόνους τα νησιά του φιλοξενούσαν την εργώδη πνευματική αναζήτηση σπουδαίων επιστημόνων και μαθηματικών. Αν η ελληνική φιλοσοφία είδε το φως

στην Εφεσο προτού αναπτυχθεί στην Αθήνα και γίνει τροφός της δυτικής σκέψης, τα μαθηματικά καλλιιεργήθηκαν και αναπτύχθηκαν από τους Έλληνες στα νησιά του Αιγαίου.

Ας ρίξουμε μια ματιά στην αρχέγονη γεωγραφία του Αιγαίου, λιγότερο γραφική από μια παραλία σε καρτ ποστάλ, αλλά με ένα διαφορετικό, πιο ανθεκτικό στο χρόνο αποτύπωμα: στη Ρόδο σχεδιάστηκαν τα πρώτα αστρονομικά ρολόγια, πρόγονοι των ηλεκτρονικών υπολογιστών μας, από τον Ροδίτη Γέμνο· στη Χίο ο Χιώτης Οινόπιδης επινόησε τη λήξωση του ζωδιακού. Τέλος, στη Σάμο, στις αρχές του 6ου π.Χ. αιώνα, διατυπώθηκε από τον Σάμιο Πυθαγόρα η αρχή της παντοκρατορίας του αριθμού, «αριθμόν είναι την ουσίαν πάντων», προδιαγράφοντας την αναλογία ανάμεσα στον αριθμό και τον λόγο, πρωτεύον χαρακτηριστικό της επιστημονικής σκέψης και παρεμπιπτόντως βάση της ψηφιακής

ΓΝΩΜΗ

ΤΩΝ CEDRIC VILLANI, DIONYSIOS DERVIS-BOURNIAS

επανάστασης. Ο Πυθαγόρας είναι και ο πρώτος που θα ανακαλύψει και θα μελετήσει τη στενή σχέση μουσικής και μαθηματικών.

Πώς να αποτιμήσουμε αυτόν τον αιγαϊκό πνευματικό πλούτο, τόσο βαθιά ελληνικό, που η διαδρομή του αρχίζει με την αρχαιότητα; Ξαν να ανέτρεχε κανείς σε μία προς μία τις αποδείξεις της σφαιρικότητας της Γης και αυτό με αφετηρία τον Αναξίμανδρο. Υπερβολική προσπάθεια με αβέβαιο αποτέλεσμα, μια και η πολυμάθεια, κατά τον Ηράκλειτο, δεν διδάσκει την ευφυΐα.

Στη Σάμο, που οι σχέσεις της με τη Γαλλία χρονολογούνται στον 19ο αιώνα, θα θέλαμε να οικοδομήσουμε ένα Κέντρο Μαθηματικών και Μουσικής. Ένα Ευρωπαϊκό Κέντρο πυθαγόρειας πνοής στο νησί όπου είδε το φως ο Πυθαγόρας. Σε ίση απόσταση από τη Μέση Ανατολή και τη Ρωσία. Δυσβήματα από την Τουρκία. Στη γραμμή του ρήγματος όπου από τους αρχαίους χρόνους Δύση και Ανατολή έρχονται αντιμέτωπες, άλλοτε ομονοούν και συχνά αλληλοσπαράσσονται.

Ο Karol Beffa, οι Katia και Marielle Labèque, ο Thierry Récou, εξέχουσες μορφές της γαλλικής και παγκόσμιας μουσικής σκηνής, θα συμμετάσχουν με τους μαθηματικούς των Πανεπιστημίων του Αιγαίου και Paris-Saclay στο όραμα της αναβίωσης του Αιγαίου του Πυθαγόρα.

Αν στον 19ο αιώνα ο πόλεμος υπήρξε «η συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα» (Κλάουζεβιτς), αυτός ο ρόλος ανήκει στο εξής στον πολιτισμό που παραμένει ταυτόχρονα όργανο συμφιλίωσης. Ας του δώσουμε μια ευκαιρία.

Ο Cedric Villani, Μετάλλιο Fields 2010, είναι πρόεδρος της Επιτροπής Αξιολόγησης Επιστημονικών και Τεχνολογικών Επιλογών του Γαλλικού Κοινοβουλίου, Βουλευτής. Ο Dionysios Dervis-Bournias είναι ελληνογαλλός διευθυντής ορχήστρας.